

Generátor „vědeckých“ blábolů

**MARTIN
RYCHLÍK**

redaktor LN

Citační mafie, úpravy výsledků, plagování, připsování autorů... To vše už ve vědě známe. Vědecká komunita proti podvodníkům bojuje; snaží se odlišit dobrý výzkum od špatného, kultivuje jej. Přišla scientometrie, časopisy oceňované podle impakt faktorů i takzvaný Hirschův index, který ukazuje, jak je který vědec jinými citován, anebo necitován. Ale jak se vyvíjejí tyto pomocné nástroje, přibývá čtveráků, kteří se je snaží ohnout.

Jednou z novin je koupě autorství vědeckého článku! Šinkansen se nedávno podívil, jak to může být snadné. Když nemáte výsledky, juknete v Číně na on-line „publikační bazar“ odborných textů, vyberete svůj obor a za cenu od deseti tisíc jüanů (33 tisíc korun) získáte spoluautorství. A že to nemusejí být špatné časopisy.

Magazín *Science* loni přinesl reportáž (referovaly o ní i LN) o nabídce změny prvního autora u článku, který se věnoval ničení rakovinných buněk. Měl brzy vyjít v *International Journal of Biochemistry and Cell Biology* se slušivým „impaktem“ 4,907. Vědec, který už citace pro svou kariéru nepotřeboval, jej chtěl odprodat – přes specializovanou firmu.

Minulý týden magazín *Nature* přinesl větší pecku. Francouzský informatik Cyril Labbé z univerzity v Grenoblu katalogizoval konferenční příspěvky, jež se objevovaly v letech 2008 až 2013. A zjistil, že více než 120 „paperů“, které se dostaly do databázi vydavatelství Springer a IEEE, bylo jen počítačově vygenerovanými bláboly! Obě instituce zareagovaly stažením příspěvků a nyní př-

Neúprosný zákon – publikuj,
nebo zhyň – vede
k absurdním závodům
v citacích a honbě za impakty.
I to je důvod, proč geniální
fyzik a loňský držitel
Nobelovy ceny za fyziku Peter
Higgs (ano, po něm se
jmenuje onen boson), řekl
deníku *The Guardian*: „Dnes
bych nedostal akademické
místo, nebyl bych pro dnešní
vědu dostatečně produktivní.“

”

jmají opatření, aby se to neopakovalo. Diví se hodně, neboť materiály údajně prošly i recenzním řízením a přečetli je skuteční lidé.

Labbé se zaměřil na „vědecké“ texty sestavené aplikací SCIgen, která kombinuje shluky slov, čímž vytváří falešné články z oboru IT. Kouzlem osudu byl SCIgen před lety vyvinut „ajtáky“ z amerického MIT, kteří tím chtěli ukázat, že vědecké konference klidně přijmou našlehané nesmysly. SCIgen je stále na webu; a leckdo se s jeho výtvyry stále pokouší proniknout na symposia – nejméně v desítkách případech i úspěšně. Pokud by byli společenskovední kolegové schopní takový generátor vytvořit, někteří vyfabrikovaná dílka z rodu „postmoderního myšlení“ by se do žurnálů též dostala...

Labbé je zaníceným bojovníkem proti podvodům. Ukazuje slabiny scientometrického přístupu. Proto si v roce 2010 vytvořil fiktivního autora jménem Ike Antkare, jenž „sepsal“ 102 článků pomocí SCI genu. Tyto elaboráty nahrál do databáze Google Scholar, čímž vyšrouboval Ikehomy smyslův citační H-index na astronomickou cifru 94, kterou se pyšní jen ti nejcitovanější vědci světa. Podle Labbého jsou jeho nejnovější objevy jen příznakem toho, jak se proměnila moderní věda, jejíž srdce zraňuje „spamovací války“.

Neúprosný zákon – publikuj, nebo zhyň – vede k absurdním závodům v citacích a honbě za impakty. I to je důvod, proč geniální fyzik a loňský držitel Nobelovy ceny za fyziku Peter Higgs (ano, po něm se jmenuje onen boson), řekl deníku *The Guardian*: „Dnes bych nedostal akademické místo, nebyl bych pro dnešní vědu dostatečně produktivní.“ Higgs toho mnoho nepublikoval, ale promyslel a v roce 1964 vydal stěžejní článek, který se nedá koupit na čínské burze ani vytáhnout z generátoru.

e-mail: martin.rychlik@ceskapozice.cz

Pondělí **ŠINKANSEN**
Martina Rychlíka

Úterý **EUROPEANA**
Kateřiny Šafaříkové

Středa **ARCHIV**
Petra Zídka

Čtvrtek **ZÁPISNÍK**
Josefa Chuchmy

Pátek **LÉKÁRNA**
Istvána Léka

Sobota **CHLÍVEK**
Petra Kamberského